

Ana Mari Axpe Elejalde

*Arrasate
Gipuzkoa (1946)*

Aurkibidea

Biografia

Aramaioko Azkoaga auzoan jaio zen 1946an. 11 anai-arreba ziren eta umetatik lan egin behar izan zuten baserrian. Hala ere, umetako kantu eta jolas asko gogoratzen ditu.

Zintak

ARR-019

- **Proiektua:** Arrasateko haur kantak eta jolasak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2005-04-18
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

ARR-020

- **Proiektua:** Arrasateko haur kantak eta jolasak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2005-04-18
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

Pasarteak

1. Jatorria; familia handiak baserrietan

- **Erref:** ARR-019/001
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Aramaion jaiotakoa, Azkoaga (?) auzoan, 1946ko uztailaren 1ean. Familia giroa nolakoa zen. 11 anai-arreba; inguruko baserrietan ere ume asko.

2. Umetako bizimodua baserrian: jolasak; lana

- **Erref:** ARR-019/002
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:01:00. **Bukatu:** 00:02:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Umetako jolasak: saltoka, harrapaketa, pote-poteka. Baserriko lanetan lagundu behar. Udazkeneko lanak: arbia, erremolatxa, garo-batzea...</p>

3. Auzoa nolakoa; baserriko bizimodua

- **Erref:** ARR-019/003
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:02:45. **Bukatu:** 00:04:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Auzoa, ingurua zelakoa zen. Bizimodu lasaia. Santa Agedako ermita. Aita Arrasatera joaten zen lanera; beraiek baserriko lanez arduratzen ziren.</p>

Transkripzioa

- Eta esan dozu basarri inguruan jaio ta hazittakua zarala...
- Bai, bai.
- Eta zelakua zan auzua edo...?
- Auzua? Ba zan... ai, orduen baserri inguruek zien oso lasaixek, gaiñera, e. Ez abillen automobillik, baserri ba... ganaue mobitzen zan, baiña burdixen hartu ta lasai. Dana... ez zegon oin moduko estresik. Hori lehenengo gauza, ez zegon estresik bat be. Eta gero, ba, gu bizi giñen, auzua euen banatuta Aramaixotik, osea, Azkuaga auzua auen banatuta hiru zatitan auen, eta gu bizi giñen eleixa inguruen. Eta gero beste zati bixek eozen, ba, pixkat urrutiago, nahiz ta danak izen auzo berdiña. Eta toki hori zan ba neretzako tokirik onena. Eta nere etxe inguruen, gaiñera, aukera oindikon hobie gauken. Dau -ondikon be badau- ermita bat zelai batekin, Santa Ageda dana, eta zan toki bat puff... zoragarrixe. Udan batez be, illuntzien, ya gabien, jarri han eta izarrei begira, zoratzekue, sekule ahaztu gabe gelditzen dan gauza bat, sekule... betirako hor barruen gelditzen dan gauza bat. Oin ez dozu hemetik ikusten ez izarrik eta ez... ez beste ezer.
- Bai, toki ederra, ez?
- Toki ederra.
- Basarrixa...
- Baserrixa, bai, bai, bai, nahiz eta bera baserrixa berez ez zan holan lur askokua eta baserriatik bizimodua errez ateratzekue ez zan. Horregatik nere guraso... bueno, nere aita, hemen Arrasaten, gaiñera, fabrikan lanien ibili zan. Baiña, bueno, nahiz eta aitta lanien fabrikan ibili, gainontzekuok baserriko lana, baserriko giruen bizi giñan. Bai.
- Eta ganaua zekazuen?
- Ganaua bai, gutxi, baiña bai, etxeko... behar zan aiña, etxerako, bi-hiru orduan ganauak bai eukitten giñuzen.

4. Baserriko ekonomia; inguruko herrietara esne-saltzen

- **Erref:** ARR-019/004
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:04:55. **Bukatu:** 00:07:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroztera
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Aramaion bazegoen pertsona bat baserriz baserri joan eta esnea batzen zuena; gero Arrasatera eramaten zuen bildutako esne guztia. Etxaguen auzokoak Otxandiora, Abadiñora joaten ziren baserriko produktuak saltzera. Baserriko ekonomia.

5. Auzoko eskola; herriko eskola

- **Erref:** ARR-019/005
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:07:33. **Bukatu:** 00:08:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Auzoan bertan eskola zuten. Barajuan auzokoak ere bertara joaten ziren. Ibarran bertan, eskola handiagoa zegoen.</p>

Transkripzioa

- Eta eskolia eta?
- Eskolia auzuen gauken. Bai, aber, gauken auzuen guk Azkoagan gauken, bai apaiza ta bai maixu... maistrie. Eskolie gauken bertan. Eta gure aldameneko beste auzo batekuek, Barajuen auzokuek, etortzen zien Azkuagara, geure auzora. Osea, itten zan... ez zan egoten auzo guztietan bakoitza bere eskolie, baizik eta itten zien ba, esan dotena, Barajuen eta Azkuaga elkartuta, eta gero beste auzo batzuk be bai Etxaguen ta Gantzaga batera ibiltten zien, Uribarri eta Arexola be bai... Osea, hori izaten zan. Eta gero, behien, Aramaixon, Ibarran, herrixen behien, han bai... han aukien... han ya maixu eta mastra. Bikin. Han ya...
- Han ya... kategorixia, ezta?
- Han ya pribilejiuak zien, bai... Maixu ta mastra, bai.
- Eta eskola urtiak-eta zelan gogoratzen dozuz?

6. Neska-mutilak elkarrekin eskolan; baserriko vs kaleko umeak

- **Erref:** ARR-019/006
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:08:33. **Bukatu:** 00:11:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Eskola kontuak. Bere garaian, eskolara joatea barneratuagoa. Kaleko, baserriko umeak. Kalekoak beti hobetotxuago prestatuta. Adin desberdinetako umeak, neska-mutilak, guztiak elkarrekin.</p>

7. Eskola erdaraz; euskararen erabilera zigortua

- **Erref:** ARR-019/007
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:11:15. **Bukatu:** 00:13:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Eskola erdaraz ematen zuten. Jolas-orduan euskaraz eginez gero, zigorra. Irakasleak.</p>

Transkripzioa

- Ene... Hori ya beste arazo bat zan, erderaz, eta guk erderaz tutik be ez, tutik be ez erderaz.

- Orduan, esfuertzo doblia, ez?

- Doblíe. Apur bat ikesten hasi orduko, ba, pentsau zer zan. Eta [ondikon] maistrak egoten zien -niri beti maistrak tokau jaten- egoten zien, batzuk nahiko goxuak, suabiak izaten zien, baiñe beste batzuk errekreo denporan be ez oskuen izten euskeraz berba eitten. Eta hori izeten zan zigorrik gogorrena, hori gogorra izeten zan.

- Bai, gaiñera, zeuen artian...

- Klaro, ez gakixen beste modu baten berba eitten! Guk gure bizi guztien, nik oin be esaten dot, nik titixe baiño lehenau euskeraz entzun neen, titixe hartzen hasi baiño lehenau euskeraz entzun neen. Zelan eingo dot ba berba? Niri ez dust beste modu baten berba eittie urteten! Ni oin be edozeiñekin -batez be umiekin- jarten banaz, izango die erdeldunik haundixenak, euskeraz urteten dust. Eta ya está.

- Ez jatzu urtetzen...

- Ez, ez, ez dust urteten erderaz .

- Eta esaten dozu batzuk xuabiauak-edo zirala...

- Bai, maistrak bai...honbre !

- Eta bestiak ze eitten zeuben, gaiñera, zigorra moduan...?

- Bai. Gogorrak.

- Zigorra moduan...

-Bai, gogorrak zien, makilliaz egoten zana be baeuen eta eskuetan makilliakin emon be bai. Bai. Ta gero, ba, zien pertsona batzuk ee...batzuk egon zien, gaiñera, holan ee... zigortuta bieldu balittue bezela toki horretara. Ze, klaro, asignauta etorten zien Arabatik. Aramaixo dau Arabako mugan. Orduen, etorten zien Arabatik, o Gasteiztik. Eta, klaro, hainbeste herri egon eta Aramaixoa bialtzie zan zigor bat horrentzako. Ta, orduen, etorten zien oso... batez be bi-edo dauket goguen berez oso agresibak zienak.

- Erreta, ez?

- Bai, bai, ta zan... hori zan arrazoie. Hori zan arrazoie. Oin, gero beste bateaz gogoratzen naz oso ona izen zan. Gasteizkue bertakue zan eta harek bai... oso-oso...

- Danerakuak egongo zian.

- Bai, bai. Eta izan zan denpoa batzuk... Ez, baiña berez rekuerdo ona dauket.

8. Umetako jolasak

- **Erref:** ARR-019/008
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:13:35. **Bukatu:** 00:15:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Euskara » Lexikoa

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna

Laburpena:

<p>Umetako jolasak. Garizuma garaian, "asakasak". Txikolan; txirikilan. Sokasaltoka.</p>

Transkripzioa

- Nire umetako...
- Bai, lehen hasi zara kontatzen pixkat zertara jolasten zenden eta...
- Jo, ba jolasten genuen, e... aber... adibidez, oin sasoi honetan, aber... Garizuma adibidez e... aillegatzen zaniengatik, ibiltzen giñen asakaska. Badakizu hori zer dan?
- Ez.
- Ez? Ba... erakutsiko dutsut /erakutsikozut/, ekarriko dutsut /ekarrikutzut/ asakasak, kamaran dauket gordeta.
- Zer?
- Asakasak, "las tabas" erderaz, tabas.
- A, a, a... Osea que zuek asakasak.
- Asakasak. Asko jolasten geen guk Garizuma denporan horretan, neska ta mutil.
- Mutillak beb ai?
- Mutillak be bai. Batzuk eozen mutillak oso ondo jolasten auenak.
- Bai, e?
- Klaro, horretxekin ohittuta. Gero baita jolasten geen... txikolan. Makilla... Hori be jakingo dozu. Honezkero norbaitek esango utsun.
- Txirikillia, ez?
- Txirikillia, klaro. Baiña txiriki... txirikillia zan borobillan barruen itten geena, eta txikolan zan... Dana da txikolan, txirikillan, bai, ta guk itten geen bi jolas izaten zien: bat zan borobil baten barruen eta bestie zan, holan, porteri bat bezela markau, eta jolasten zana. Orduen, bixek izeten zien txikola, baiña borobilluen jolastu biher geenien esaten geen "txirikillan".
- Aaaa...
- Osea que, izaten zan ezberdina.
- Bale, bale, bale.
- Hori da.
- Orduan, gero esplikaiko dostazu gero hobeto.
- Bai.
- Eta Garizuman besterik?
- E... Eta sokasaltoka, sokakin.
- Hori be Garizuman?
- Hori be Garizuman gehixen. Gero hori e... Gero hori, sokasaltoka, Garizumatik aparte be, eskolako ordu librien, errekreo denboran, jolasten geen. Baiña gehixau zien oin udabarrixen Garizumarekin lotutakuek.

9. Pote-poteka nola egiten zuten

- **Erref:** ARR-019/009
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:15:35. **Bukatu:** 00:18:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Urtaro guztietan, pote-poteka. Jolasaren azalpena.</p>

10. Tortolosean nola egiten zuten

- **Erref:** ARR-019/011
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:19:10. **Bukatu:** 00:22:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>"Asakasak". Sei behar izaten ziren jolastu ahal izateko. Kanika bat ere beharrezkoa. Jolasaren azalpena. "Asakas", "pones", "kukus", "carnes", tortolosen alde desberdinen izenak. .</p>

11. Tortolosak edo asakasak nolakoak ziren

- **Erref:** ARR-019/013
- **Iraupena:** 0:04:38. **Hasi:** 00:22:43. **Bukatu:** 00:27:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>"Asakasak" ateratzen ditu eta jolasaren inguruko azalpenak ematen ditu.</p>

12. Garizuman, tortolosekin jolasten zuten

- **Erref:** ARR-019/014
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:27:21. **Bukatu:** 00:28:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

"Asakasak", garizumako jolasa. Non jolasten zuten.

13. Txirikilia eta txikola; jolasaren azalpena

- **Erref:** ARR-019/015
- **Iraupena:** 0:04:30. **Hasi:** 00:28:49. **Bukatu:** 00:33:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Garizuman, txikolan egiten zuten. Txikolan eta txirikilan. Bi makila erabiltzen ziren, bata handia eta bestea txikia; punta zorrozduna, "txikola" izaten zen. Jolasaren azalpena. Bi jolas desberdin egiten ziren txirikilarekin.

14. Txirikilarekin nola jolasten zuten

- **Erref:** ARR-019/016
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:33:19. **Bukatu:** 00:36:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Txirikila. Jolasaren azalpena.

15. Sokasaltoan Garizuman

- **Erref:** ARR-019/018
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:38:11. **Bukatu:** 00:39:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Garizuma garaian, sokasaltoan ere egiten zuten asko.</p>

Transkripzioa

- Esan dozu sokasaltua be...?
- Bai, sokasaltua be bai.
- Garizuman...
- Bai, Garizuman ibiltten giñen asko sokasaltuan be bai, baiña ez dauket goguen...
- Eta kanturik edo?
- Eske... egun hauetan zenbat bider.. jo... hainbeste kantu nakix en eta ezta...
- Sokasaltuan asko jaso douz erderazkuak.
- Bai, nik be bai, e!
- Eta euskerazkorik?
- Euskerazkorik ez. Eske ni egun hauetan, gaiñera, sarri egon naz pentsetan eta zergatik ete zan guk jolas batzuk dana erderaz. Kanpotik sartuiko jolasak edo... Ez dakit... Igual maistran batzuk, orduen be zelan kanpoko jendie... irakaskuntzan zelan kanpoko jendie egoten zan... erderaz. Erderaz zan erakusten auen dana, orduen... hortik etorri biher dau, hortik etorri biher dau /bidau/. Eta ez dakit...

16. "Katalamixiliko" abestia, eskuekin jolastuaz

- **Erref:** ARR-019/020
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:40:14. **Bukatu:** 00:41:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

Umeei abesten zien erdarazko kanta. Altzoan jarrita "Katalamixiliko..." abesten zitzaien, eskuekin jolas eginda.

Transkripzioa

- Dana dala, bai esan dozu lehen, ez? Umiak lokartzeko edo... umiekin badakazu, holan, kanturen bat?
- Aber, umiekin? Ba, bai. Adibidez, bat dau hor be erderazkue. Kuriosue da. Zergatik ete da, e? Aber, erederaz dauena da: aber, itten jakon umiei hartu. Hartu altzuen umie norberen altzuen jarrita, ta bere bi eskuak hartu eta itten zan, edo bai bere aurpegira, edo aman edo altzuen aukenan pertsonian aurpegira, bere bi eskuak hola ebatuta, eta eitten zan:

Katalamixiliko,
sopitas de leche
ya comería
si no me lo das
Kas-kas-kas-kas-kas!

- Eta hori umiei asko gustatzen jation, e! Nik goguen dauket hori, bueno...!
Nik bai nere umiekin ta bai lobakin, txikixekin, eta hori, esaten dotsut, hori, bueno! Eta erderaz da hori be!
- Bai, baiña oso...
- Dauko...
- Soiñu...
- Bai, bai. Eta gestue. Eske zan horixe, eurakin lotura gehixao. Eurakin zeozer eitten zenien, lotura gehixao zan. Kantaute bakarrik ez zauken hainbeste.

17. "Bonbolontena" kanta zaharra

- **Erref:** ARR-019/021
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:41:37. **Bukatu:** 00:42:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

<p>"Bonbolontena" kanta zaharra.</p>

Transkripzioa

- ..."Bonbolontena". Hori jakingo dozu? Entzungo [zeben]...
- Bai, uste dot entzunda dakatela, baiña biharbada diferente.
- Aber:

Bonbolontena, ene laztana,
ez egin lorik basoan,
azeritxuak eruango zaitu
erbia zeralakoan.

- Labur-laburrek die.
- Ze ondo kantatzen dozun!

18. "Atxia-motxia" kanta zaharra; jolasa abestuz batera

- **Erref:** ARR-019/022
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:42:35. **Bukatu:** 00:44:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

Etxeko umeeekin egiten zen jolas, kanta. "Atxia-motxia..."

Transkripzioa

- Aber, beste kantu bat dago, atzamarrakin ez dakit sekula ein dozun. Atzamarrak ipini, igual hartzen dittuzu, ba, etxeko ume danak. Orduen zelan asko izaten gitzen, ba, igual lau-bost jarten gitzen, ta ama be bai. Ta bakotxak ipintten auen eskue edo atzamarra. Berdin da. Eta jueten ziñen:

Atxien, motxien pirulin pan,
gure semie errotan,
errota txikixek klin-klan,
botikario, kandelario,
behin jua nintzan basora,
topau nuen erbixe,
jaurti nuntsen harrixe,
atara nuntsen ezkerreko begi
gorri-gorri-gorri-gorri-gorri- xe!

Eta harrapetan dozu baten atzamarra, eta ahalegiña ein bihar dozu hareik atzamarrak kentzen. Eta klaro, lehenengokuen harrapetan dotsezu, ba, gutxien mobiduten danai. Baiña gero ya ama ekitten danien edo dauena dala ekitten danien "atara nutsen ezkerreko begi gorri-gorri...", ya ekitten die atzamarrak kentzen. Osea, bukatu baiño lehenao atzamarrak kentzen. Hori izeten zan. Ta izeten zan, ba, hor armetan zan, bueno...! Egundoko... Gustora! Saltsie. Ta hori be etxien ikessitte, e!

19. "Arre arre mandako" kanta ezaguna

- **Erref:** ARR-019/024
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:45:01. **Bukatu:** 00:46:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

"Arre-arre mandako"... kanta ezaguna.

Transkripzioa

- "Arre-arre mandako". Aber:

Arre-arre mandako,
bixer Tolosarako
etzi Panplonarako,
handik zer ekarriko?
Zapata ta gerriko.
Norendako?
Norendako?
Mikelendako.

Edo altzuan dauketzunendako. Eta hori eitten zan jarri altzuen eta jueten zitzen: "Arre-arre mandako...". Oseake, umiai salto eraiñaz. Horrela juaten zitzen:

Arre-arre mandako,
bixer Tolosarako
etzi Panplonarako,
handik zer ekarriko?
Zapata ta gerriko.
Norendako?
Norendako?
Mikelendako.

Ta salto haundi bat erain berai ta, ba, umie barreka. Oseake, hori izeten zan, besterik gabe.

20. "Txalo pin txalo" abesti ezaguna

- **Erref:** ARR-019/025
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:46:11. **Bukatu:** 00:47:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Ume katak

Laburpena:

"Txalo pin txalo". Umearen eskuak hartu eta txaloka kantatzen zen.

Transkripzioa

- "Txalo, txalo...". Klaro, "txalo" be da "Katalamixiliko" bezela. Hartzen dozu umie altzuen ta ekitten zara, esku bixek hartu, bere eskuek, eta:

Txalo, txalo,
txalo pin txalo.
Katutxue mizpilla gaiñien dago.
Txalo, txalo,
txalo pin txalo.
Txaloo!

21. "Haurtxo txikia negarrez dago" ume-kanta

- **Erref:** ARR-019/027
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:48:12. **Bukatu:** 00:49:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

"Haurtxo txikia negarrez dago..".

Transkripzioa

- "Haurtxo txikia negarrez dago"?

- A! Bai.

- Baiña hori etxian entzunda?

-

Haurtxo txikia negarrez dago,

ama, emoiozu titia.

Aita gaiztoa tabernan dago,

pikaro jokalaria.

- "Haurtxo txikia negarrez dago..."...

- Berriz, berriz errepikatzen zan.

- "... emaiozu titia iñoiz aitatzu..."...

- "...etorten bada". Bai...

- "... ekarriko dizu zapata..."...

- "... zuri berrixa. Zuri berria.". Bai. Etxien. Bai, baiña hori gutxiao kantau edo ez dakit zer, baiña bai, bai. Ta etxien kantetan zan, e! Bai, etxien kantetan zan hori.

22. Beste ume-kanta ezagun batzuk

- **Erref:** ARR-019/030
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:53:21. **Bukatu:** 00:55:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

<p>"Andra Joxepa tronpeta..."; "Txilin txilin maña..." kantak ez ditu oso ondo gogoratzen.</p>

Transkripzioa

- Ia, hemen beste batzuk dakaraz: "Arre, arre, mandako" hau da zuk esan dozuna, ta, gaiñera, letria be iguala. "Andra Joxepa tronpeta"?

- "Andra Joxepa tronpeta, jarri belauniko"...

- "Kristoren zoragarri"?

- Ez. Aber: "Andra Joxepa tronpeta, jarri belauniko, andrea Jesukristo"... Ai, ke pena!

- Zer?

- Ezin jata akordau! Oso politte da hori! Aber...

- Eske nik hamen dakatena da: "Andra Joxepa tronpeta, kristoren zoragarri, jarri belaubiko, adora jesukristo. Zein da basarririk onena?"

- "...onena..."

- "Ondartza".

- Bai, bai.

- "Aitatxo, amatxo, purra-purra txikiño". Hemen ya bersiño diferentiak. "A la kinkillera, a la samurrera"...

- "... kinkillera, a la samurrera... jarri... jarri belaunera". "Jira beste aldera!" "Jira beste aldera!". Bai. Letra batzuk kanbixauta, baiña bai, hori da, bai. Bai, bai, bai. Ez nitzen... Esaten dotsut, hor dau kantu pilla bat barruan jakin... hor dauena, baiña ez datozena. Orduen, ba, hoixe.

- Eta beste bat: "Txilin-txilin maña, bixar Santa Maña"...

- "Etzi Domu Santu. Umiek zuluena sartu. Ama negarrez, aitte dolorez... kantuen..."

- "Abadia kantuan"

- "Abadie kantuen"...eta?

- "Eta umie zuluena".

- Ez, guk beste modu baten... "Abadie kantuen"...

- "Abadia kantuan errialen pozez"?

- A! Bai! "Herriaren pozez"! "Abadie kantuan errialen pozez".

- Eske "umie zuluena" oso...

- Ez, "umie zuluena" ez, "errialen pozez". "Abadie kantuan errialen pozez". Bai.

- Eta hau zegaittik edo kantu horren historixia...?

- Ez dakit, ez dakit zer izan leikien.

- Bai, eske letria nahiko...

23. "Nere aitag amari gona gorria ekarri..." kanta ezaguna

- **Erref:** ARR-019/031
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:55:11. **Bukatu:** 00:56:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

<p>"Nere aitag amari gona gorria ekarri..."</p>

Transkripzioa

- Gero, beste hau: "Nere aitag amari..."?

- Onbre!

Nere aitag amari gona gorria ekarri (bis)

Berriz ere maiteko dio nere aitag amari.

Nere aitag amari gona gorria ekarri.

Nere amak aitari praka berrixak ekarri (bis)

Berriz ere maiteko dio nere aitag amari.

Nere amak aitari praka berrixak ekarri.

Oseake, aittek amai gonie eta amak frakak.

- Nik nekan zatixa zan "Gona gorri-gorria zazpi jostunek josia"...

- "...josia".

- ... baiña, klaro, ez zuk esandako "Nere amak aitari..."...

- Klaro, hor bittertien "zazpi..."...

- Eta, orduan, zeuk esan dozuna izango zan erdiko estrofia eta azkena, "zazpi jostunek josia". Ta guzti hori zuk be kantatzen dozu?

- Bai, bai. Aber:

Nere aitak amari gona gorrixa ekarri (bis)...

Gona gorri-gorria zazpi jostunek josia.
Berriz ere maiteko dio nere aitak amari.

Baiña guk hau baiño gehixao ibiltzen [geen] hau. Oseake, eitten [geen]
salto: nere aittek amai gonie ta amak aittei frakak.

24. "Bat, bi, hiru, eta lau; Txomiñek andria falta dau" kanta ezaguna

- **Erref:** ARR-019/032
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:56:49. **Bukatu:** 00:57:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Ume katak

Laburpena:

"Bat, bi, hiru, eta lau; Txomiñek andria falta dau". Ana Marik beste estrofa bat ere badaki.

Transkripzioa

- Eta hau: "Bat, bi, hiru ta lau, Txomiñek andria falta dau"?
- "Bat, bi, hiru, lau...". "Txomiñek... erreka-zuluen topau dau". Aii! Aber...
Aii! Aber:

Txomiñek andrie falta dau,
erreka-zuluen topau dau,
zirrika-zirrika atara dau.

Aber, hi!

- Ez, ez. Guk diferente: "Bat, bi, hiru ta lau, Txomiñek andria falta dau.
Txomiñek dauka dendia, sagar ustelez betia...".
- A! Bai, "zazpi jostunek josia".
- Ez, "sagar ustelez..."
- "...betea".
- "... harek danak saldu orduko topatuko dau andria".
- "... barria". Bai, baiña gero auen hori beste zatixe.

Txomiñek andrie falta dau,
erreka-zuluen topau dau
zirrika-zirrika atara dau.

Klaro, bersiño diferentiek.

- Bai, bai, bai. A! Oso ondo.
- Bai, bersiño diferentiek.

25. Dotrina ongi ikastearen garrantzia

- **Erref:** ARR-019/037
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 01:00:32. **Bukatu:** 01:02:18

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Eskolatik irten eta egunero dotrinara joan behar izaten ziren. Abesti asko ikasten zituzten bertan. 14 urtera arte dotrinara joaten ziren. Jaunartzerako oso ongi prestatuta egon behar ziren.</p>

Axpe Elejalde, Ana Mari | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-05-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com